

San: Wajau Stephen Marip La Jar galang mi htai da sai Catholic Nawku dawnhkawn hte seng ai lam RVA Kachin Facebook Page kaw naw chyeju hte mai byin yang mara ya marit yaw hpyi lajin dat ai. Miwa mung shan dung kaw du nga ai Zai myu Awng a hpyi shawn ai ga san mahtai hpe ndau ya na nngai. (meaning of Catholic flat)

Htai: Hpu nau wa hpyi shawn ai Wa Jau Stephen Marip La Ja shawng de htai da sai Kahtawlik Nawku Hpung Dawnhkawn a lam hpe bai tam sagawn n lu sai raitim, RVA kawng sawk sagawn da lu ai made hpe htai ya na nngai.

Dawnhkawn hta lawm ai hkrang sumla ni hte lachyum

Dawnhkawn hta jut mali rawng ai nsam madung lahkawng rawng ai; ja nsam hte ahpraw nsam rai nga ai.

Ja nsam rawng ai sumzaw hte gumhpraw nsam rawng ai sumzaw lahkawng chyai re ai mung rawng ai.

Dai sumzaw lahkawng hpe makyit da ai sumri ahkyen mung rawng ai.

Sumzaw lahkawng yan a ntsa ka-ang hte yang kaw gumhpraw nsam yan ja nsam hte galaw da ai Papal Tiara ngu ai Wa Sarabyin a masum htap re ai janmau mung rawng ai.

1. Ja nsam gaw Karai Kasang a n-gun atsam, arawng sadang hpe shakawn shagrau ai lachyum hpe shalen ai.
2. Ahpraw nsam gaw san seng san pra ai lachyum hpe shalen ai.
3. Ja nsam rawng ai sumzaw gaw sumsing mungdan chyinghka hpe hpaw ya lu ai n-gun atsam hte ahkaw ahkang San Petru hpe Madu Yesu Hkristu ap jaw da ai lachyum hpe shalen ai.
4. Gumhpraw nsam rawng ai zumzaw gaw mungkan ga hpe up hkang lu ai n-gun atsam hte ahkaw ahkang San Petru hpe Madu Yesu Hkristu ap jaw da ai lachyum hpe shalen ai.
5. Sumzaw lahkawng hpe makyit da ai sumri ahkyen gaw sumsing lamu mungdan hpe hpaw ya lu ai n-gun atsam, ahkaw ahkang hte mungkan ga hpe up hkang na n-gun atsam, ahkaw ahkang ap jaw da hkrum ai Wa Sarabyin gaw teng man ai lam hta shi a asai, shi a asak aprat hpe ap nawng nna nawku hpung hpe woi awn woi sa ra ai lachyum hpe shalen ai.
6. Papal tiara ngu ai masum htap re ai janmau gaw Hkristu a gawng malai, Wa Sarabyin hpe jaw da ai ahkaw ahkang (hkinghtang) masum rai nga ai; hkawkam ni a Hkawkam, myihtoi ni a Myihtoi, jau ni a Jau re ai lachyum hpe shalen ai.
7. Papal tiara ngu ai masum htap re ai janmau hta shakap da ai wudang gaw Madu Yesu Hkristu gaw Kahtawlik nawku ting a Baw re ai lachyum hpe shalen ai.

Labau kadun

1800 hpang Italy hpe Hkawkam Victor Emmanuel II ngu na wa mungdan langai sha shatai la ai aten mung shawa masha ni Wa Sarabyin a woi awn ai hpe gaw n hkam la lu mai ma ai. Raitim, hpang daw de Lateran Treaty kawng Vatican Mare hpe shanglawt lu ai mungdaw hku masat dat ya lai ai rai nga ai.

Dai hpang Kahtawlik Nawku Hpung hte Vatican Mare a dawnhkawn hpe tara shang ai dawnhkawn hku hkap la jai lang wa ma ai.

Wa Sarabyin Up Hkang lai wa ai Mungdaw dawnhkawn hpe gaw 1808 shaning kaw nna jai lang hpang wa sai rai nga ai. Dai mungdaw dawnhkawn hpe lakap nna Kahtawlik Nawku Hpung dawnhkawn hpe design bai galaw nna jai lang hpang ai rai nga ai. Dawnhkawn hpe gaw ahpraw nsam hte ja nsam/ahtoi nsam (yellow) hpe jai lang ma ai. Sumpun hpe gaw jut man ang mali nga ai rai nga ai.

Hpang daw de chyt chyai zaw lahkawng (crossed keys) hte Sarabyin janmau (papal tiara) hpe bai jat bang la ai rai nga ai. Nsam hpe gaw ahpraw hte ja nsam/ahtoi nsam (yellow) hpe sha matut jai lang ma ai. Ndai hte hpe shatsawm da ai hpe lapran prat (middle ages) aten Wa Sarabyin up hkang ai Italy na mungdaw ni hta jai lang lai wa ma ai.

Kahtawlik Nawku Hpung dawnhkawn hpe Vatican kaw na Wa Sarabyin hte seng ai dawnhkawn hku mung hkap la lai wa ma ai.

Lateran Treaty kawn Vatican Mare hpe shanglawt ai mare kaba hku n shagrin ya shi yang Vatican dawnhkawn hpe shawng daw de gaw ja nsam/ahtoi nsam hte ahkyen nsam hpe jai lang wa ai rai nna hpang daw de shatsawm jahtuk jat ai lam ni law law nga lai wa ai.

1808 shaning hta Wa Sarabyin Pius VII gaw ja nsam/ahtoi nsam (yellow) hte ahkyen a malai, ja nsam/ahtoi nsam (yellow) hte ahpraw nsam hpe jai lang woi lai wa ai.

Hpang jahtum shatsawm jahtuk ai lam hpe Wa Sarabyin Pius XI a lakhtak 1849 shaning hta galaw da ai.

De a hpang gaw Vatican Mare, Kahtawlik Nawku Hpung dawnhkawn hpe mungdan shara shagu hta jai lang wa ai.

Nawku Hpung kata hpaji jawng, dakkasu jawng ni hta Kahtawlik Nawku Hpung dawnhkawn hpe dinghkrai kumla sakse hku jai lang na matu yaw shada let nawku hpung kata hpaji jaw ai lam ni galaw wa ma ai.

Kahtawlik Nawku dawnhkawn hpe 1929 June 7 ya shani kaw nna tara shang jai lang wa ai. Dai shaning Wa Sarabyin Pius XI ta masat sign hku let mungdan langai hku up hkang hpang wa ai.

Nsam hte kumla lachyum

Wa Sarabyin nsa hti si mat ai rai yang, Nawku Hpung dawnhkawn hpe ntsa htum hkra n sharawt da ai; lapran ka-ang kaw du hkra sha sharawt da ai. Dai hpe jahku ya tup tawn da ai gaw yawn hkyen ai kumla rai nga ai.

Dawnhkawn hta ja nsam/ahtoi nsam daw hte ahpraw nsam daw lahkawng bang tawn da ai lachyum gaw dai aten hta mungkan ting rai yang, Switzerland hte Vatican mungdaw lahkawng sha shanglawt ai mung daw rai ma ai majaw dai mungdaw lahkawng hpe hkrang shala ai kumla hku masat masa galaw da ai rai nga ai.

Nbung ai hpung dagu lahkawng hpe hkrang shala ai rai nga ai. Ja nsam/ahtoi nsam (yellow) gaw wenyi hpung dagu hkrang shala ai kumla rai nna, Ahpraw nsam (white) gaw mungkan hte seng ai hpung dagu hpe hkrang shala ai kumla rai nga ai.

Chyit chyai re ai zaw (crossed keys) lahkawng gaw Ja wudang zaw hte Gumhpraw zaw rai nna, Madu Yesu San Petru hpe Nawku Hpung a Ningbaw shatai nna ap jaw da ai sumsing mungdan hpaw ai zaw hpe hkrang shala ai kumla rai nga ai.

Dai zaw lahkawng yan hpe ahkyen nsam nga ai sumri hte matut manoi ai lam gaw dai zaw lahkawng yan matut manoi nga ai lam hpe shadan shadawng ai. Dai zaw lahkawng yan gaw Wa Sarabyin hte seng ai ngu ai kumla rai nga ai; Dai sumri gaw wa Sarabyin a lata hpe hkrang shala ai rai nga ai.

Tsa ban 13 aten kaw nna zaw hkrang sumla gaw Wa Sarabyin hte seng ai hkrang shapraw ai kumla hku jai lang lai wa sai rai nga ai.

Janmau hkrang sumla hte re ai hpe Papal Tiara ngu shamyng ma ai. Ndai Sarabyin Janmau hpe tsa ban matsat (8) aten kaw nna jai lang hpang wa ai rai nna, tsa ban hkun (20) ka-ang aten du hkra Sarabyin ni chyawp lai wa ma ai. Hpang jahtum chyawp ai Sarabyin gaw Wa Sarabyin Pawlu VI rai nna 1963 shaning du hkra rai nga ai.